

Vergaderjaar 2014–2015

34 266

Wijziging van de Wet op de vaste boekenprijs in verband met de tweede evaluatie van die wet

Nr. 3

Het advies van de Afdeling advisering van de Raad van State wordt niet openbaar gemaakt, omdat het zonder meer instemmend luidt/uitsluitend opmerkingen van redactionele aard bevat (artikel 26, vijfde lid, van de Wet op de Raad van State)

MEMORIE VAN TOELICHTING¹

I. Algemeen

1. Inleiding

De Wet op de vaste boekenprijs beoogt voorwaarden te scheppen waaronder een breed en divers aanbod van boeken beschikbaar is via een gespreid net van boekhandels met een groot en gevarieerd assortiment. Een divers en breed beschikbaar aanbod van boeken is van essentieel belang voor de kenniseconomie, voor het onderwijsveld, voor een vitale lees- en schrijfcultuur en voor cultuurparticipatie.

De Wet op de vaste boekenprijs bevat een evaluatiebepaling die voorschrijft dat de Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap iedere vier jaar verslag uitbrengt aan de Staten-Generaal over de doeltreffendheid en de effecten van de wet in de praktijk. Met de brief van 6 februari 2015 is dit verslag aan de Staten-Generaal aangeboden.² De parlementaire behandeling van de brief heeft mede geleid tot het besluit de wet te handhaven. Wel worden er op basis van de evaluatie en de opmerkingen van belanghebbenden drie wijzigingen voorgesteld, namelijk: een wijziging van de definitie van het begrip boek, een technische wijziging inzake het leveren van een muziekguitgave aan het Depot Nederlandse publicaties en Nederlandse bibliografie van de Koninklijke Bibliotheek (hierna: KB) en een aanpassing van de mogelijkheid om de boekenclubprijs aan te passen indien de vaste prijs wordt aangepast.³

¹ De oorspronkelijke tekst van het voorstel van wet zoals voorgelegd aan de Afdeling advisering van de Raad van State is ter inzage gelegd bij het Centraal Informatiepunt Tweede Kamer.

² Kamerstukken II 2014/15, 32 300, nr.6.

³ Kamerstukken II 2014/15, 32 300, nr.6.

2. Voorgestelde wijzigingen

Wijziging van het begrip boek

De eerste wijziging betreft een modernisering van de wettelijke definitie van het begrip boek. Deze wijziging is mede tot stand gekomen op verzoek van de Koninklijke Vereniging voor het Boekenvak. De huidige definitie van het begrip boek leent zich niet voor de gelijktijdige verkoop van (een) papieren boek(en) en nauw gerelateerde elektronische diensten, zoals de digitale versie van het boek of een app. Hierdoor worden innovaties binnen het boekenvak geblokkeerd.

De huidige definitie van het begrip boek stamt uit een tijd waarin digitalisering nog in de kinderschoenen stond en cd-roms werden ingezet als ondersteunende informatiedragers. Tegenwoordig wordt digitale informatie steeds minder op fysieke informatiedragers vastgelegd. Bovendien is deze informatie niet altijd meer louter ondersteunend, zoals in het geval van een digitale versie van een roman. De wettelijke definitie is niet toegesneden op de koppeling van een papieren boek met een elektronische dienst. Hierdoor worden uitgeverij ervan weerhouden om nieuwe uitgeefvormen te ontwikkelen, terwijl hier wel vraag naar is. Digitale verrijkingen kunnen namelijk voor de consument de gebruiks- en belevingswaarde van een papieren boek sterk verhogen. Deze afremming van de ontwikkeling van nieuwe uitgeefvormen van het papieren boek is, gelet op het belang van de consument, onwenselijk.

Onder het begrip elektronische dienst vallen de lees- en luisterversie van het boek, maar ook gebruiks-apps of links naar audiovisuele informatie. Deze informatie kan op verschillende wijzen toegankelijk zijn. Bijvoorbeeld door een downloadcode of een toekomstig equivalent hiervan. Voorwaarde is dat de elektronische dienst inhoudelijk nauw gerelateerd is aan het boek en het boek het hoofdproduct vormt. Het fysieke boek blijft het hoofdproduct zolang de elektronische dienst niet meer bevat dan een weergave van de inhoud van het boek door middel van tekst of geluid of indien de elektronische dienst het papieren boek ondersteunt door de inhoud te verrijken en de belevingswaarde te vergroten. Een voorbeeld is een boek vergezeld van een elektronische dienst met muziekfragmenten die in het desbetreffende boek een rol spelen. Een voorbeeld van een niet toegestane combinatie is een boek vergezeld van een downloadcode die toegang geeft tot een op het boek gebaseerde film. Het boek kan ten aanzien van een verfilming niet langer als hoofdproduct worden beschouwd.

In beginsel is het mogelijk meerdere elektronische diensten toe te voegen mits het papieren boek het hoofdproduct blijft. Iedere unieke combinatie van een boek met een (of meer) elektronische dienst(en) moet als afzonderlijke editie verschijnen en worden aangemeld bij het Commissariaat voor de Media (hierna: Commissariaat). Het is toegestaan de elektronische dienst in een later stadium te actualiseren of aan te vullen zonder dat deze opnieuw aangemeld moet worden bij het Commissariaat.

De aantrekkelijkheid van een fysiek boek met een downloadcode voor de digitale versie ervan schuilt in het gebruikersgemak. De lezer kan zich op elk moment van de dag toegang verschaffen tot de inhoud via een gewenste drager. Dit verhoogt de beleving en het bereik van het fysieke boek.

Daarnaast zijn er specifieke groepen boeken die door consumenten meerdere malen worden gebruikt, zoals reisgidsen en naslagwerken. In dit segment bestaat behoefte aan het vergroten van de functionaliteit door

het benutten van de aanvullende digitale mogelijkheden. Een voorbeeld is een reisgids voorzien van een downloadcode die toegang geeft tot een app met kaartinformatie.

Voor het afzonderlijke e-boek geldt geen vaste prijs en deze wetswijziging beoogt hierin geen verandering te brengen. Naar verwachting zal de uitgave van separate e-boeken verder toenemen en zal dit veruit de dominante exploitatievorm blijven. Daarbij vergeleken zal het aandeel van het fysieke boek met een downloadcode voor de digitale versie van het boek van zeer bescheiden omvang zijn. Verwacht wordt dat er geen substitutie zal plaatsvinden en dat ieder e-boek dat in combinatie met een fysiek boek verkrijgbaar is, ook afzonderlijk beschikbaar zal zijn. Een uitzondering hierop vormen e-boeken met een ondersteunende functie. Deze verwachting en de marktontwikkeling van zowel e-boeken als nieuwe uitgeefvormen van het papieren boek zullen de komende jaren worden gemonitord. Hierbij zal onderzocht worden of de modernisering van het begrip boek niet leidt tot substitutie van afzonderlijk uitgegeven e-boeken door fysieke boeken met een downloadcode voor de digitale versie van het boek.

Levering van een muziekitgave aan de KB

De tweede wijziging betreft de levering van één exemplaar van een muziekitgave aan het Depot Nederlandse publicaties en Nederlandse bibliografie van de Koninklijke Bibliotheek. In 2013 heeft de KB besloten om in het kader van het Depot ook muziekitgaven op actieve wijze te verzamelen en te bewaren. De uitzondering op de toepassing van de vaste prijs die nu geldt voor de levering van een boekexemplaar wordt met de wijziging uitgebreid met de levering van een exemplaar van een muziekitgave.

Een aanpassing van de mogelijkheid om de boekenclubprijs aan te passen

Het Commissariaat heeft in overweging gegeven om de termijn waarna aanpassing van de boekenclubprijs kan plaatsvinden te verkorten van één jaar na invoering van de boekenclubprijs naar een half jaar na invoering. Met deze wijziging wordt aangesloten bij de termijn die geldt voor aanpassing van de vaste prijs en bij het systeem van de wet. In de wetssystematiek is de boekenclubprijs steeds gekoppeld aan de vaste prijs. Zo komt de boekenclubprijs te vervallen als de vaste prijs wordt opgeheven en is de maximale prijsverlaging van de boekenclubprijs gerelateerd aan de hoogte van de vaste prijs. Met de onderhavige wetswijziging verdwijnt het verschil in wijzigingstermijn. Daarnaast wordt de mogelijkheid tot wijzigen van de boekenclubprijs gekoppeld aan de wijziging van de vaste prijs. Dit heeft tot gevolg dat aanpassing van de boekenclubprijs pas mogelijk is na een aanpassing van de vaste prijs.

3. Administratieve lasten

Dit wetsvoorstel heeft geen noemenswaardige gevolgen voor de administratieve lasten. Voor het doorgeven van de vaste prijs voor boeken en muziekitgaven aan het Commissariaat waren de administratieve lasten berekend op € 141.666,00.⁴ De wijzigingen in onderhavig wetsvoorstel zullen waarschijnlijk leiden tot een zeer lichte stijging van het totaal aantal aanmeldingen.

⁴ Kamerstukken II 2003/04, 28 652, nr. 9, pg. 26.

4. Uitvoerbaarheid en handhaafbaarheid

Het Commissariaat heeft de voorgestelde wijzigingen beoordeeld en voorziet geen problemen bij de uitvoering en handhaving. Het Commissariaat heeft aanbevolen de toelichting aan te vullen bij de uitbreiding van het begrip boek. Hieraan is gevolg gegeven, waarbij duidelijk is gemaakt dat het papieren boek het hoofdproduct is en digitale diensten ter ondersteuning zijn om de inhoud van het boek te verrijken en de belevingswaarde van het boek te vergroten.

5. Financiële gevolgen

De wetswijzigingen hebben geen gevolgen voor de Rijksbegroting.

II. Artikelsgewijs

Artikel I, onderdeel A

Met deze wijziging wordt de omschrijving van het begrip boek gemoderniseerd. Artikel 1, onderdeel b, van de wet vermeldt dat een boek vergezeld kan zijn van ondersteunde informatiedragers. Met de voorgestelde wijziging wordt bewerkstelligd dat een boek niet alleen vergezeld kan zijn van fysieke ondersteunende informatiedragers, maar ook van gerelateerde elektronische diensten (zoals de digitale versie van het boek of een app). Hiermee wordt het papieren boek met een digitaal component onder het bereik van deze wet gebracht. Met de toevoeging «elektronische dienst» wordt aangesloten bij terminologie uit de fiscale wetgeving. In artikel 2a, onder q, van de Wet op de omzetbelasting 1968 worden de elektronische diensten gedefinieerd als: langs elektronische weg verrichte diensten, met name de in bijlage II van de BTW-richtlijn 2006 beschreven diensten. Het begrip «gerelateerd» waarborgt de nauwe samenhang met de inhoud van het boek. Het papieren boek blijft het hoofdproduct en de digitale informatie vormt een verrijking van dit hoofdproduct.

Artikel I, onderdeel B

Met deze wijziging wordt de levering van één exemplaar van muziekluitgaven aan het Depot Nederlandse publicaties van de KB vrijgesteld van de vaste boekenprijs.

Artikel I, onderdeel C

Met deze wijziging wordt bewerkstelligd dat aanpassing van de boekenclubprijs alleen nog mogelijk is indien de vaste prijs wordt aangepast. Daarnaast wordt de termijn waarna de boekenclubprijs kan worden aangepast verkort van één jaar na invoering van de boekenclubprijs naar een half jaar na de invoering. De termijn waarna de boekenclubprijs kan worden opgeheven wordt niet gewijzigd en blijft één jaar na invoering van de boekenclubprijs.

De Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap,
M. Bussemaker